

Polakkene åpner grav etter jødemassakre

De første levningene i en massegrav med polske jøder er gravet opp, 60 år etter ugjerningen begått av landsmenn.

Jaget av naboer. 1600 jøder ble jaget inn i en låve av sine polske medborgere og naboer i Jedwabne nordøst i Polen. Mens boken «The neighbors» («Naboene») tidligere i år avslørte at polakker selv sto bak pogromen, er en polsk stiftelse nå i gang med å granske tragedien. Før het det at tyskerne sto bak massakren i 1941.

Torsdag ble massegraven åpnet og de første levningene gravet opp. Graverne jobber bak et to meter høyt gjerde som skal holde skuelystne unna, og over massegraven er et telt.

Åpningen av graven utføres av Det polske nasjonale minneinstituttet (IPN), som blant annet vil forsøke å fastslå omtrent hvor mange men-

nesker som er gravlagt der.

Det er under utgravningene funnet rester av en brent Lenin-byste, noe som støtter teorien om hva som skjedde. Øyenvitner, som da var barn, har gitt en litt annen versjon. De forteller at jødene ble tvunget til å bære Lenin-bysten, som var reist av sovjetiske soldater i 1939, til en jødisk gravlund der jødene ble drept og brent.

Massakren skjedde 10. juli 1941. Like før hadde Hitler-Tyskland angrepet Sovjetunionen, og Sovjetunionen trakk hjem styrkene som hadde vært stasjonert i Polen siden 1939 som følge av ikke-angrepspakten mellom Tyskland og Sovjetunionen samme år.

Boken til den polsk-jødiske historikeren Jan Tomasz Gross sjokkerte polakkene som er blitt fortalt at de bare var ofre under krigen, ikke gjerningsmenn.

(NTB)

Minister stanser åpning av massegrav

Justisminister Lech Kaczynski griper inn mot åpning av en jødisk massegrav fra Jedwabne i Polen der det skjedde en stor massakre i 1941.

Warszawa

Ministeren overprøver dermed beslutningen som ble tatt av øverste myndighet i fylket som tidligere har gitt Det polske instituttet for nasjonalt minne (IPN) tillatelse til å åpne graven. Den skal in-

neholde rester av 1600 drepte personer.

IPN gransker påstander om at det ikke var tyske nazister som sto bak massakren, men jødenes polske naboer. Påstanden om at det var vanlige polakker i Jedwabne som utførte massedrapene kom frem i boken til den polsk-amerikanske historikeren Jan Tomasz Gross, «Neighbors» tidligere i år.

Massakren i Jedwabne var én av utallige som ble begått mot østeuropeiske jøder under andre verdenskrig. De

fleste ble organisert og utført av tyske spesialenheter, men hjelp fra lokalbefolkningen forekom. Det har aldri før blitt kastet skikkelig lys over omstendighetene rundt massakren i Jedwabne, utover en rettslig gransking i 1949. Gross' bok tar utgangspunkt i vitneprovene som den gang ble avgitt og beskriver hvordan vanlige polakker terroriserte og drepte de jødene i løpet av en eneste dag.

Jøder i Polen har møtsatt seg åpning av graven, av religiøse grunner. (NTB/AFP)